

NOWY ELEKTRONIK

8/92

nr ind. 367141

miesięcznik elektroników

cena 9500 zł

SPIS TREŚCI

Minigenerator przebiegów prostokątnych.....	2
Tester kwarców.....	3
Analizator zniekształceń harmoniczných sprzętu elektroakustycznego.....	3
Modulator AUDIO/VIDEO UHF - TDA 5664X.....	7
Rozbudowa systemu MCS-48.....	9
Katalog 74HCxxx.....	13
Niekonwencjonalny sposób dołączenia przetwornika A/C do IBM-dokończenie.....	17
Cyfrowe generatory szumów.....	18
Stoper elektroniczny na Z80.....	20
Lampka nocna z automatycznym wyłącznikiem.....	23

Minigenerator przebiegów prostokątnych

Generatory przebiegów prostokątnych są budowane bardzo często ze względu na szerokie zastosowanie i prostą konstrukcję. Wiele firm produkuje generatory takie zamykając je w jednym układzie scalonym. Przykładem takiego rozwiązania są układy scalone firmy EPSON oznaczone symbolami SPG8650D i SPG8651BN. W jednej 16 nóżkowej obudowie typu DIL zamknięto: (Rys.1)

* generator kwarcowy

- 1MHz w SPD 8650
- 100kHz w SPD 8651

* układ sterujący

* dwa dzielniki częstotliwości o programowanym stopniu podziału.

Układ jest wykonany w technologii CMOS a wejścia i wyjścia zawierają układy konwersej poziomów przez co układ jest kompatybilny z poziomami TTL. Obciążalność wyjść wynosi 10 TTL-LS. Dzięki takiej technologii układy te pobierają ze źródła zasilania 5V prąd 2mA.

Wyjście Fout jest bezpośrednim wyjściem generatora kwarcowego. Wejście CSEL do odczucia wewnętrzne generatora (CSEL = 0). Można wtedy przez wejście EXC podać przebieg zewnętrzny na oba programowane dzielniki częstotliwości. Dzielnik A można wejściami CTL1 - CTL3 ustawić na dzielenie przez 1,2,3,4,5,6,10,12. Podobnie można przy pomocy wejść CTL4 - CTL6 ustawić stopień podziału dzielnika B na 1, 10, 100, 1000, 10000, 100000, 1000000, 10000000. Użyjemy z jednego układu scalonego 64 częstotliwości, których stabilność nie jest gorsza niż 10^{-7} . Dla SPD 8650 dostępne częstotliwości i sposób ich uzyskania podane w tabelcy 1. Zbudowany w oparciu o SPD 8650 generator przedstawiono na Rys.2. W celu uzyskania na wyjściu odpowiedniej częstotliwości należy odpowiednio ustawić poziomy wejść CTL1 - CTL6 korzystając z tabeli 1 (przełącznik zamknięty - CTL = 1). Układ generuje przebieg prostokątny o wypełnieniu 1:1.

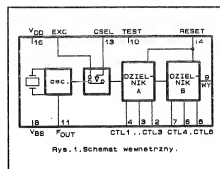
Przedstawiony generator znakomi-

cie nadaje się do zastosowania jako generator wzorca do np. miernika częstotliwości.

mgr inż. Waldemar Wieczorek

Opracowano na podstawie:

1. IC - Handbuch Hirschan
2. ELEKTOR 12/91

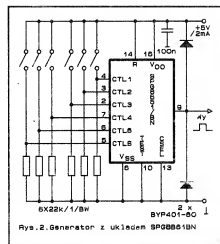

Rys. 1. Schemat wewnętrzny.

Tablica 1

Częstotliwość podano w Hz.

	CTL4	CTL5	CTL6	CTL1	CTL2	CTL3							
	0	0	0	0	0	0	1M	100k	10k	1k	100	10	1
	0	0	0	0	0	0	100k	10k	1k	100	10	1	1/10
	0	1	0	0	1	0	500k	50k	5k	500	50	5	1/2
	0	1	1	0	1	0	333k3	33k33	3k333	333,3	33,33	3,33	1/3
	1	0	0	0	0	0	250k	25k	2k5	250	25	2,5	1/4
	1	0	1	0	1	0	200k	20k	2k	200	20	2	1/5
	1	1	0	0	1	0	166k6	16k6	1k6	166,6	16,6	1,6	1/6
	1	1	1	0	1	0	83k3	8k3	833,3	83,3	8,3	0,83	1/12

Rys. 2. Generator z układem SPG8651BN

Jak zamieścić ogłoszenie w "NE".

Aby zamieścić ogłoszenie w "NOWYM ELEKTRONIKU" należy przesłać treść ogłoszenia do redakcji na adres: P.W. "ARTCOM", Redakcja "Nowego Elektronika", skr. poczt. 100, 82-300 Elbląg 1. Po otrzymaniu treści ogłoszenia redakcja prześle rachunek do zleceniodawcy ogłoszenia.

CENY

- 1 cm² ogłoszenia 7.000 zł (najmniejsze ogłoszenie 20 cm²)
- ogłoszenia drobne do 50 słów 4.000 zł za słowo
- Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi żadnej odpowiedzialności.

Skład - P.W. "ARTCOM"

Wydawca - P.W. "ARTCOM"

Druk - Grudziądzkie Zakłady Graficzne im W. Kułerskiego w Grudziądzu, pl. Wolności 5

Adres Redakcji

P.W. "ARTCOM", Redakcja NOWEGO ELEKTRONIKA, skr. poczt. 100, 82-300 Elbląg 1, tel. 418-84 wew. 32

Redaguje zespół: J. Ryszard Świątkowski - red. naczelny, Janusz Romanowski, Jarosław Bereda, Wiesława Oleśczuk, Dariusz Mickiewicz, Janusz Mikowicz

Stali współpracownicy:

Bienkowski Dariusz, Dąbrowski Witold, Krzysztofek Robert, Pędzik Zbigniew, Szczepaniewicz Sławomir, Rode Aleksander.

Redakcja zastrzeże sobie prawo skracania i korekty nadesłanych artykułów.

Tester kwarców

W wielu układach elektronicznych konieczne jest zastosowanie kwarcu. Ocena sprawności elementu następuje jednak pewnie dzielniki napięcia. Opisany poniżej tester pozwoli stwierdzić sprawność funkcjonalną rezonatora.

Tranzystor T1 i testowany kwarc tworzą generator. Kondensatory: C1 i C2 stanowią dzielnik napięcia. Jeśli element jest sprawny oscylator będzie działał. Wytworzany przez niego przebieg będzie prostowany przez diodę D1 i filtrowany przez pojemność C4. W rezultacie na bazie T2 pojawi się dodat-

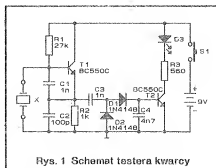
nie napięcie powodujące jego włączenie i świecenie diody LED.

W układzie można testować kwarc o częstotliwościach roboczych pomiędzy 100kHz i 30MHz. Pobór prądu wynosi około 50mA.

mgr inż. Witold Wrotek

Opracowano na podstawie:

Elektronika, July/August 1985

Rys. 1 Schemat testera kwarcu

Analizator zniekształceń harmoniczných sprzętu elektroakustycznego

Przedstawiony poniżej analizator maksymalnych zniekształceń harmoniczných THD (Total Harmonic Distortion) może być wykorzystany do testowania "domowych" wzmacniaczy lub sprzętu komercyjnego takiego jak odbiorniki stereo, przedwzmacniacze i wzmacniacze mocy. Analizator wykorzystuje ultraczysty sygnał testujący o częstotliwości 1kHz do pomiaru THD przy określonym poziomie napięcia dla wzmacniaczy napięciowych lub żędanym poziomie mocy dla sprawdzanych wzmacniaczy mocy do 800W. Może on wykrywać poziomy THD z dokładnością do 0.005%. Charakteryzuje się wbudowanym 1% kalibratorem THD, pełnym układem kontroli procesów wejściowych i wyjściowych oraz wykorzystaniem multimetru cyfrowego jako przyrządu służącego do odczytu.

Opis układu

Jak pokazano na Rys.1 niskoszumowy i o niskich zniekształceniach wzmacniacz operacyjny U1 - NE5534N jest wykorzystany jako oscylator fali sinusoidalnej z mostkiem Wien. Precyzyjnie dobrane wartości RC (R2-C1 i R3-C2) w układach dodatkowego sprzężenia zwrotnego z selekcją częstotliwości przyczyniają się do jego niskiego poziomu zniekształceń. Rezystor R1 i żarówka Z1 tworzą układ stabilizacji z ujemnym sprzężeniem zwrotnym, który utrzymuje stałą amplitudę sygnału wyjściowego. Układ kontroli przesunięcia składowej stałej (R4) minimalizuje zniekształcenia pochodzące od drugiej harmonicznej.

Filtr R6C6 dodatkowo redukuje resztkowe zniekształcenia. Po przejściu przez stałą i zmienne tłumiki oraz

wzmacniacz oddzielający U2 sygnał pojawia się na wyjściu Jack J1. Sygnał wyjściowy z J1 steruje wejściem testowanego urządzenia, zazywając wzmacniacza. Wyjście testowanego urządzenia, które zawiera kilka stopni zniekształceń jest podłączone do wejścia Jack J2 naszego analizatora. Podstawowa częstotliwość (1kHz) jest następnie usuwana z sygnału wyjściowego pochodzącego z urządzenia testowanego, pozostawiając jedynie składowe harmoniczne zniekształcenia.

Kombinacja układów filtrów górno-przepustowych U3 i U4 (obydwa TL074) spełnia funkcję usuwania częstotliwości podstawowej. Jedną z cech trzystopniowego aktywnego filtra RC (część układu U3) jest to, że utrzymuje stały 45dB spadek wzmocnienia dla 1kHz. Filtr ten jest połączony szeregowo z identycznym drugim filtrem (U4) w celu uzyskania sumarycznego 90dB spadku wzmocnienia sygnału podstawowego. Wypadkowa odpowiedź częstotliwościowa kombinacji tych filtrów wynosi 27dB w dół przy 20Hz, która pomaga utłumić 50kHz przydźwięk sieciowy i inne szumy niskoczęstotliwościowe. Powyżej częstotliwości podstawowej odpowiedź jest płaska (+0.5dB) w zakresie od 2kHz do 100kHz.

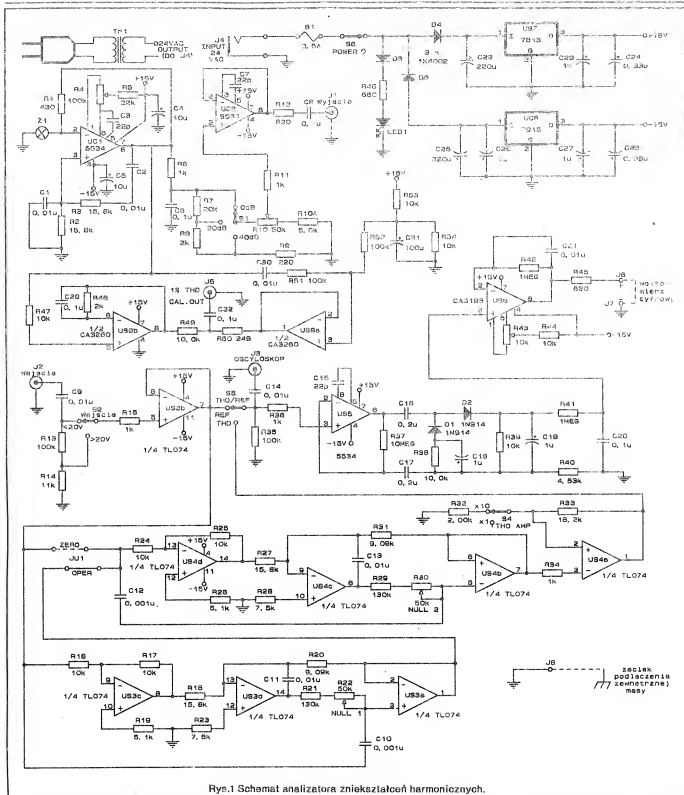
Kiedy przycisk S4 THD/REF jest w pozycji THD sygnał zawierający jedynie składowe THD jest prowadzony kanałem od wyjścia x1x10 THD wzmacniacza U4 do wejścia konwertera AC/DC, U5. Chociaż obie polarizacje stosowanego sygnału są wyprostowane przez ten układ, tylko dodatnio uśredniony sygnał jest doprowadzany do filtra dolnoprzepustowego R41 C20. Wyjściowy wzmacniacz oddzielający

U5 jest precyzyjnym wzmacniaczem operacyjnym CA3194, wystarczająco stabilnym aby zapewnić dokładność wyjściowego sygnału rzędu V, mV i μ V na voltomierzu cyfrowym. Podwójny wzmacniacz operacyjny U9 (CA3280) pracuje jako kalibrator. Pierwszy stopień dostarcza precyzyjnie połówkowo wyprostowany sygnał wzorcowego oscylatora. Ten sam sygnał doprowadzony jest przez C30 do drugiego stopnia, spolaryzowany do 1/2 Ucc dla liniowego przesłania do jego wyjścia. Dzielnik napięciowy R49 R50 miesza bardzo małą porcję połówkowej fali wyjściowej na nóżce 8 układu U9 z dużo większą pełną falą sinusoidalną jaką obserwuje się na nóżce 1. Jeżeli sygnał waha się słabo, bardziej w kierunku dodatnim od poziomu spoczynkowego niż w kierunku ujemnym oznacza to, że zawiera pewną ilość zniekształceń pochodzących od drugiej harmonicznej. Wielkość ta wynosi 1% (określona przez projekt).

Transformator zasilający Tr1 zasilą falą połówkową diody mocy D4 i D5 poprzez gniazdo J4, bezpiecznik B1 i wyłącznik zasilania S5. Kondensatory C22 i C25 są podstawowymi filtrami odpowiednio dla dodatniego i ujemnego zasilania. Mniejsze filtry C23 i C27 razem z przejściowymi tłumikami C24 i C28 są włączone po wyjściowej stronie regulatorów U7 (7815 - regulator +15V) i U8 (regulator -15V).

Konstrukcja

Rysunki 2 i 3 przedstawiają płytkę obwodu drukowanego oraz rozmieszczenie elementów. Wszystkie przewody zasilające łącznie ze wskaźnikiem LED1 występują jako przewód dwuży-

Rys.1 Schemat analizatora zniekształceń harmonicznych.

lowy w ekranie. Ekrany należy połączyć razem a następnie podać na masę, aby zapobiec pikom pochodzącym z przydzwięku sieci. Należy również podłączyć do masy oprawę potencjometru R10. Śruba zaciskowa uziemienia J8 na tylnym panelu umożliwia połączenie ziemia-masa układu przy pomiarze sygnału THD na poziomie μV . (Połączyć 18 do masy układu). Kondensatory C1 i C2 muszą być dobrane z lepszą tolerancją niż 1%. Jeśli nie mamy lub nie możemy kupić miernika pojemności można zbudować i wykorzystać

prosty układ pokazany na Rys.4. Ustawić wykalibrowany potencjometr z którymkolwiek z czterech 0.01 μF kondensatorów (C1, C2, C11, C13) wstawionych jako Cx, tak aby miernik wskazywał 1V na zakresie 2V. Teraz należy zmierzyć pozostałe trzy kondensatory i wybrać dwa, które najbardziej odpowiadają szukanej wartości. Wartość bezwzględna nie jest ważna; chcemy po prostu, aby miały one tę samą wartość. Jednakże jeżeli jeden kondensator pokazuje 80pF mniej niż drugi można włożyć 82pF (mikowy) kondensa-

tor po drugiej stronie płytki, równolegle z tym wybranym. Pozostałe kondensatory 0.01F o tolerancji ponad 1% mogą być wykorzystane jako C11 i C13.

Podobnie rezystory R2 i R3 muszą ściśle odpowiadać sobie wartościom. Wykorzystując multimetr cyfrowy na zakresie oporności 20k Ω należy wybrać dwa rezystory o wartości najbardziej zbliżonej do 15.8k Ω . Jeżeli znajdziemy mniejszą wartość to trzeba połączyć szeregowo rezystory o mniejszej wartości tak, aby otrzymać zgodną 15.8k Ω . Rezystory R18 i R27 mogą

być dobrane z tolerancją większą niż 1%.

Kalibracja

Wykorzystując multimetr cyfrowy na zakresie mV DC włączyć go pomiędzy wyprowadzenie 6 układu US1 i masę. Ustawić R4 na odczyt 000.0mV na mierniku. Następnie ustawić przełącznik INPUT(S2) w pozycji "20V", THD AMP(S4) w pozycji "x10" i THD/REF(S5) w pozycji "THD". Z multimetru, włącz ustawionego na odczyt mV DC, połączyć jego przewody między śruby zaciskowe (+) i (-) woltomierza cyfrowego (J6 i J7) i ustawić R43 (zerowanie układu US6) tak, aby multimetr wskazywał 000.0mV. "Zerowanie filtru" może być wykonane z wykorzystaniem oscyloskopu lub multimetru na jego najmniejszym zakresie napięcia AC (typowo 2V). Wstawić łącznik do dwurzędowej podstawki układu scalonego JU1 (NULL-OPER) i ustawić w pozycji najbardziej w lewo (NULL) patrząc z przodu. (Jako łącznik można zastosować zadajnik 4 - sekcyny). Włączyć krótki kabel koncentryczny pomiędzy OUTPUT Jack J1 i INPUT Jack J2. Przy załączonym zasilaniu i S2 w pozycji "20V", S4 w pozycji "x1", S5 w pozycji "THD", przełącznik obrotowy ATEN-DB (S1) i potencjometr VAR (R10) ustawić w pozycji najmniejszego tłumienia. Podłączyć oscyloskop lub woltomierz do nóżki 7 układu US4 (od strony R31) a masę podłączyć do jakiegokolwiek masy na płycie. Wykorzystując oscyloskop ustawić przełącznik VOLTS/DIV w jakiegokolwiek pozycji między 5 i 50 mV/div. Ostrożnie nastawić potencjometr R30 na najlepsze zero na ekranie oscyloskopu lub najniższy odczyt na mierniku.

Przełożyć sondę na nóżkę 1 układu US3 (od strony R20). Nastawić R22 na najmniejszy odczyt na ekranie oscyloskopu lub woltomierza. Ustawić zadajnik w pozycji OPER.

Test kontrolny i zastosowanie

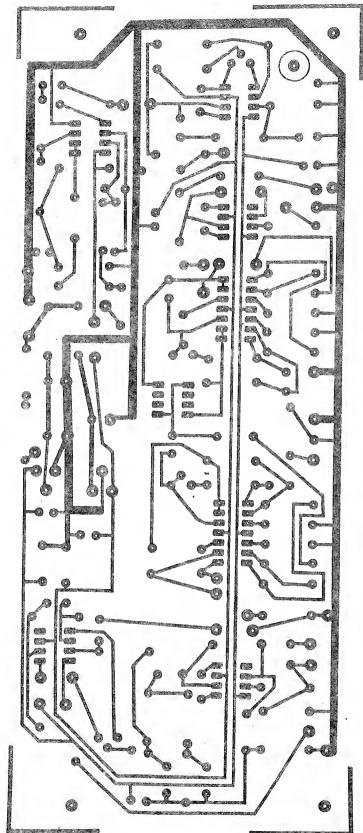
Podłączyć oscyloskop lub multimetr cyfrowy ustawiony na odczyt napięcia AC do wyjścia Jack J1. Obrócić S1 i R10; wyjściowe napięcie sygnału powinno zmieniać się odpowiednio (stosownie do tego jak jest ustawiony S1 i R10). Należy pamiętać, że regulatory te są tłumikami nastawnymi, a nie układami regulacji wzmacnienia, tak więc sygnał będzie rósł przy obrocie regulatorów zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Sprawdź przełącznik S2 INPUT P-P przez podanie sygnału od J1 do J2, ustawiając S5 w pozycji "REF" i mierząc wyjście AC na J3. Sygnał wyjściowy powinien być maksymalny dla S2 w pozycji "20V" i minimalny dla S2 w

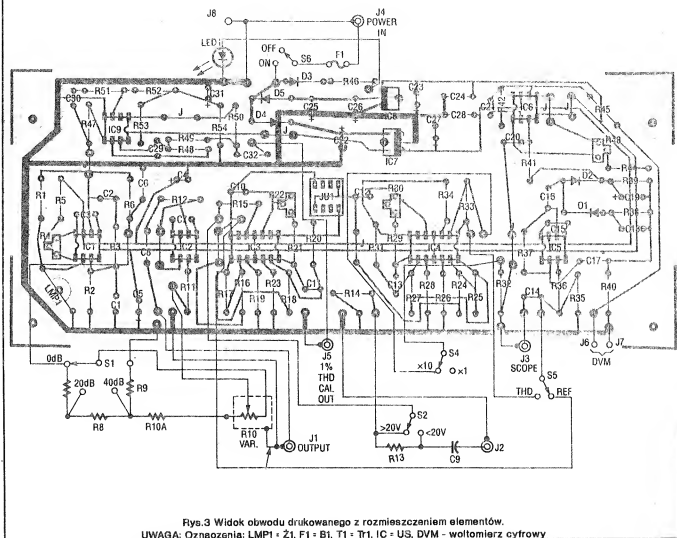
pozycji "20V". Ważnym do odnotowania jest fakt, że jeżeli wejściowy sygnał na J2 różnie powyżej wartości 20V p-p i S2 jest w pozycji "20V" to może nastąpić obcinanie sygnału.

Można wykorzystać kalibrator ana-

lizatora do sprawdzenia wszystkich pozostałych funkcji. Poprowadzić kabel koncentryczny od J3 do J2. Ustawić przełącznik: S2 w pozycji "20V", S4 w pozycji "x1", S5 w pozycji "THD" i S6 w pozycji "ON" i podłączyć multi-

Rys.2 Schemat obwodu drukowanego.

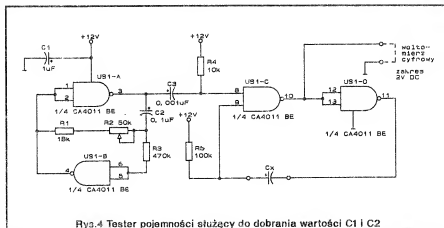

metr cyfrowy do J6 oraz J7 ustawiający go na odczyt V lub mV DC.

Teraz jeżeli sygnał THD wynosi 24.0mV (0.024V) i S5 zostanie przełączony w pozycję "REF" to multimetr powinien wskazać 2.40V lub wartość zbliżoną do tej. Jeżeli otrzymany ułamek (0.024/2.4) zostanie pomnożony przez 100, to uzyskamy procentową wartość THD wynoszącą 1%.

Rysunek 5 pokazuje zestaw do pomiarów THD.

Powiedzmy, że mierzymy procent THD 50W wzmacniacza podłączonego do 8Ω rezystora mocy jako obciążenia. Zgodnie z prawem Ohma napięcie na rezystorze wynosi 20V. Teraz powiedzmy, że wystawiamy wejście wzmacniacza falg sinusoidalną o napięciu 1V i uzyskujemy 20V wymagane na wyjściu. Wartość skuteczna napięcia wynosi 20V lecz 56V., a zatem S2 musi być w pozycji "20". Z S5 w pozycji "THD" uzyskamy odczyt 1.4mV (0.0014V)DC. W pozycji "REF" odczytamy 2.00V. Tylko odczyt na odpowiednim zakresie multimetru cyfrowego pozwala na uzyskanie najlepszego

wyniku. Przeprowadźmy teraz obliczenia: $0.0014/2.00 \times 100 = 0.07\%$ THD.

Wzmacniacze napięciowe są mierzone w ten sam sposób, lecz nie jest wymagany rezystor obciążający. Takie wzmacniacze prawdopodobnie pokażą niższy odczyt napięcia THD.

Jeżeli napięcie THD jest zbyt niskie nawet dla zakresu mV na multimetrze wówczas S4 należy ustawić w pozycji "x10". W tym przypadku dzielimy

wskazane napięcie przez 10. Na przykład 0.8mV na mierniku odczytujemy jako 0.08mV. Jeżeli mierzony procent THD jest trzy lub więcej razy większy niż "tło" pomiarowe analizatora nie są wymagane żadne korekty mierzonej wartości. Jeżeli jest on mniejszy od 3 dobre przybliżenie prawdziwej wartości THD daje wzór:

$$D_{\text{mierzony}} = \sqrt{D_{\text{mierzony}}^2 + D_{\text{tło}}^2}$$

Oznacza to, że jeżeli zmierzona

wartość THD dla przedwzmacniacza wynosi 0.005% i "tło" wynosi 0.004% to prawdziwą wartością THD dla tego przedwzmacniacza jest 0.003%. Zależnie od głębokości filtracji 1kHz i tego jak ściśle dobrane są wartości RC w sieci oscylatorów częstotliwości "tło" przyjmuje typowe wartości od 0.003% do 0.005%. Wartość "tła" można skontrolować w ten sam sposób jak 1% kalibrację THD, co wyjaśniono wcześniej.

Zamiast wykorzystania sygnału kalibracyjnego doprowadzić maksimum poziomu sygnału z wyjścia J1. Jeżeli jest wykorzystana pozycja "x10" konieczne jest podłączenie J8 do zewnętrznej masy.

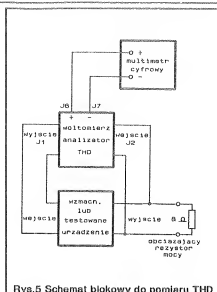
Na koniec istotne jest to, że pomiary THD powyżej 10% są znacznie mniej dokładne niż poniżej 10%, ponieważ oprócz zniekształceń występuje również składanka podstawowa.

Wykaz elementów

Wszystkie rezystory - 0.25W; 5%

R1 - 430Ω
R2, R3, R18, R27 - 15.8kΩ, 1%, metalizowane
R4 - 100kΩ, potencjometr montażowy
R5 - 22kΩ
R6, R11, R15, R34, R36 - 1kΩ
R7 - 20kΩ
R8, R48 - 2kΩ
R9 - 220Ω
R10 - 50kΩ potencjometr do montażu na płycie czołowej
R10A - 5.6kΩ
R12, R45 - 620Ω
R13, R39 - 100kΩ
R14 - 1kΩ
R16, R17, R24, R25, R38, R39, R49 - 10kΩ, 1%, metalizowane
R19, R26 - 5.1kΩ
R20, R31 - 9090Ω, 1%, metalizowane

R21, R29 - 130kΩ
R22, R30 - 50kΩ, potencjometr montażowy
R23, R28 - 7.5kΩ
R32 - 2kΩ, 1%, metalizowany
R33 - 18.2kΩ, 1%, metalizowany
R37 - 10MΩ
R40 - 4530Ω, 1%, metalizowany
R41, R42 - 1MΩ
R43 - 10kΩ, potencjometr montażowy
R44, R47, R53, R54 - 10kΩ
R46 - 680Ω
R50 - 249Ω, 1%, metalizowany
R51, R52 - 100kΩ, 1%, metalizowany
KONDENSATORY
C1, C2, C11, C13 - 0.01μF, 100V, 1%
C3, C7, C15 - 22pF, 300V, mikowe
C4, C5 - 10μF, 25V, tantalowe
C6, C8, C20, C29, C32 - 0.1μF, 50V
C9, C14, C21, C30 - 0.01μF, 50V
C10, C12 - 0.001μF, 100V, 1%
C16, C17 - 0.2μF, 50V
C18, C19, C23, C27 - 1.0μF, 25V, tantalowe
C22, C25 - 220μF, 50V, elektrolityczne
C24, C28 - 0.33μF, 50V
C26 - 1μF, 50V, tantalowy
C31 - 100μF, 25V, elektrolityczny
PÓŁPRZEWODNIKI
U1, U2, U5 - NE5534N, niskoszumowe wzmacniacze operacyjne
U3, U4 - TL074, począwszy niskoszumowy wzmacniacz operacyjny
U6 - CA3193E precyzyjny wzmacniacz operacyjny
U7 - 7815 stabilizator napięcia +15V
U8 - 7915 stabilizator napięcia -15V
U9 - CA3260E podwójny wzmacniacz operacyjny z wejściem MOSFET
D1, D2 - 1N914
D3-D5 - 1A4002
LED1 - czerwona dioda LED
INNE ELEMENTY
S1 - dwu-polowy, 6-pozycyjny przełącznik do montażu na płycie czołowej

Rys.5 Schemat blokowy do pomiaru THD

S2, S4-S6 - miniaturowy przetwornik migowy
S3 - nie wykorzystany
J1 - 8-nóżkowa, 2-rzędowa podstawka
T1 - transformator sieciowy z napięciem uzwojenia wtórnego 24V i prądzie obciążenia 200mA
J1-J3, J5 - gniazda BNC do montażu na płycie czołowej
J4 - gniazdo zasilające typu jack
J6-J8 - laboratoryjne miniaturowe gniazda bananowe
Z1 - żarówka
B1 - bezpiecznik 0.5A, 220V

mgr inż. Jolanta Dąbrowska

Opracowano na podstawie:
Radio Electronics December 1991

Modulator AUDIO/VIDEO UHF - TDA5664X

Układ TDA 5664X został wyprodukowany przez firmę Siemens. Umożliwia on miksowanie i modulowanie sygnału audio i video o częstotliwościach od 30MHz do 860MHz. Modulator jest przeznaczony do użytku w vi-

deo odtwarzaczach, konwerterach TV kablowej, generatorach sygnału TV, amatorskich nadajnikach TV i komputerach osobistych.

Oprócz tego TDA 5664X charakteryzuje się:

- * możliwością modulacji dźwięku FM
- * układem stabilizacji poziomu impulsów synchronizacji na wejściu video
- * stabilizacją poziomu sygnału bibli
- * możliwością płynnej regulacji głębokości modulacji dla pozytywowej i negatywowej modulacji video
- * niskim stopniem niepożądanego promieniowania

Tablica 1. Parametry układu

Parametr		Min.	Max.	Jedn.
Napięcie zasilania	U _s	4.0	5.5	V
Częstotliwość wej. sygnału video	f _{wd}	0	6	MHz
Częstotliwość wej. sygnału audio	f _{ar}	0	20	kHz
Częstotliwość sygnału wyjściowego	f _o	30	860	MHz
Temperatura pracy	T _a	0	70	°C
Częstotliwość sygnału podnośnej	f _{osc}	4	7	MHz

Sygnał video z ujemnymi impulsami synchronizacji jest podawany na nóżkę 8-mą (patrz Rys.1). Układ stabilizacji poziomu przesuwając poziom sygnału video w zależności od poziomu impulsów synchronizacji. Gdy wartość sygnału video przekracza 11V szczyt poziomu białego jest ograniczony.

W celu uzyskania możliwości regulacji głębokości modulacji należy pomiędzy nóżką 9-tą i masą dołączyć zmienny rezystor.

Układ TDA 5664X może modulować zarówno sygnał video jak i fonii. Sygnał audio jest podawany przez pojemność na nóżkę 13-tą układu. Jeżeli zachodzi potrzeba może być on przesłany ze źródła do TDA 5664X za pośrednictwem zewnętrznego układu preamplifiera. Sygnał wychodzący ze wzmacniacza video jest zmodulowany częstotliwościowo i ma podnośną o częstotliwości 6,0MHz lub 5,5MHz. Częstotliwość robocza oscylatora podnośnej dźwięku jest zdeteminowana przez zewnętrzny równoległy obwód LC dołączony między nóżki 1-szą i 14-tą układu TDA 5664X. Obwód ten może być tłumiony przez rezystor R5 w celu dopasowania amplitudy podnośnej fonii do amplitudy nośnej wizji.

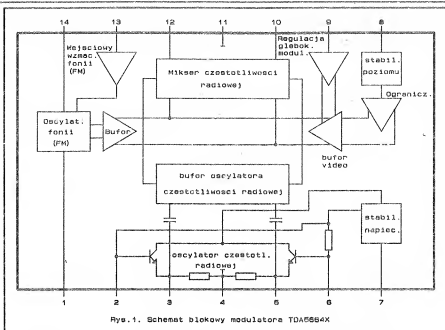
Wzmacniacz, który stanowi część oscylatora częstotliwości radiowej wymaga dołączenia zewnętrznych elementów określających jego częstotliwość roboczą, między nóżki: 2-gą i 6-tą układu scalonego. Przy częstotliwości rezonansowej reaktancja pojemnościowa między nóżkami 2-3 i nóżkami 5-6 musi wynosić $X_c = 70[\Omega]$, podczas gdy X_c obserwowana pomiędzy nóżkami 3-5 musi wynosić $26[\Omega]$.

Sygnał z oscylatora zewnętrznego może być dołączony między nóżki 2-gą i 6-tą TDA 5664X.

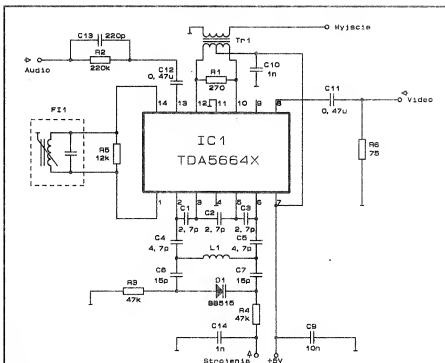
W celu zapewnienia optymalnych warunków pracy i zminimalizowania szkodliwego promieniowania, nóżki oscylatora (2-ga i 6-ta) muszą być ekranowane od nóżek wyjścia modulatora (10-ta, 11-ta, 12-ta). Producent zaleca, aby skuteczność ekranowania była równa bądź lepsza od 80dB.

Układ modulatora TV UHF zbudowanego przy wykorzystaniu TDA 5664X przedstawiony jest na Rys.2. Wyjście miksera (nóżki 10 i 12 TDA 5664X) jest dołączone do transformatora, który zapewnia przesunięcie fazy o 180°. Transformator ten jest zbudowany z dwóch rdzeni ferrytowych (Rys.3). Tłumienie elementu musi być mniejsze o 3dB w całym zakresie częstotliwości roboczych.

Ponieważ impedancja wyjściowa może zmieniać się od 270 Ω (wyjście symetryczne) do 50 Ω (wyjście niesymetryczne) napięcie o częstotliwości "radiowej" jest około 1.5 raza większe

Rys.1. Schemat blokowy modulatora TDA5664X

Rys.2 Schemat aplikacyjny układu TDA 5664X: audio/video modulator UHF. Układ jest dostrajany do wymaganego kanału TV napięciem podawanym na D1.

od spadku napięcia o częstotliwości "radiowej" odkładającego się na rezystorze R1. Wartość ta wynika z obliczeń przy założeniu, że tłumienie transformatora wynosi 0dB. W rzeczywistości napięcie wyjściowe będzie niższe.

Widok płytki drukowanej jest przedstawiony na Rys.3. Została ona wykonana tak, aby zminimalizować indukcyjność w obwodzie oscylatora i na wyjściu układu. Modulator jest strojony do odpowiedniego kanału TV przy pomocy zmian wartości napięcia polaryzującego diodę D1 (Rys.2). Układ stosowany jest do pracy między 30 i 140-tym kanałem TV (543.25MHz i 623.25MHz).

Schemat aplikacyjny Wykaz elementów:

Rezystory:

- R1 270 Ω
- R2 220 Ω
- R3, R4 47 Ω
- R5 12 Ω
- R6 75 Ω

Kondensatory:

- C1, C2, C3 2pF
- C4, C5 4pF
- C6, C7 15pF

C9 10nF

C10, C14 1nF

C11, C12 470nF

C13 220pF

Półprzewodniki:

D1 BB 515

IC1 TDA 5664X

Inne:

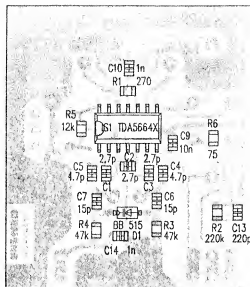
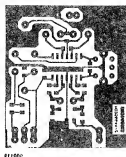
Tr1 np. B62152-A0008-X01

T11 np. F291B3S-117BS4215

mgr inż. Witold Wrotek

Opracowano na podstawie:

Elektronika, June 1991

900119

Rys.3 Widok druku (1:1), sposób montowania elementów (2:1) i budowa transformatora.

Rozbudowa systemu MCS-48

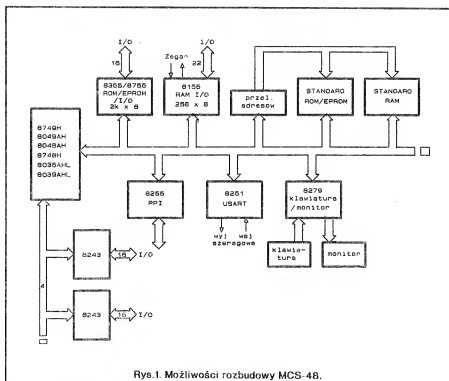
Jeżeli możliwości samego μ K 8048 są niewystarczające, specjalne układy umożliwiają podłączenie zewnętrznych pamięci, układów I/O lub innych peryferii. Procesor może być bezpośrednio rozbudowany w sposób następujący:

- pamięć programu do 4k słów
- pamięć danych do 320 słów (384 dla 8049)
- I/O nieograniczona ilość
- specjalne funkcje przy użyciu peryferii rodziny 80/85

Dokonyuje się tego dwiema drogami:

- 1) Expander I/O 8243 - wykorzystując 4 młodsze bity portu P2, zapewnia komunikację poprzez cztery 4-bitowe porty I/O
- 2) 8085 BUS - 8-bitowy dwukierunkowy port 8048 pozwala na sprzęgnięcie ze standardowymi pamięciami i peryferiami MCS-80/85.

Pełne możliwości rozbudowy systemu przedstawia rys.1.

Rys.1. Możliwości rozbudowy MCS-48.

1. Powiększanie pamięci i programu.

Pobieranie instrukcji z obszaru pamięci o adresie mniejszym niż 1024 (dla 8048) przebiega wewnętrznie bez generacji żadnych sygnałów zewnętrznych (z wyjątkiem ALE, który jest

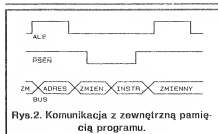
zawsze obecny). Przy adresie 1024, procesor automatycznie komunikuje się z zewnętrzną pamięcią programu. Pobieranie instrukcji przebiega następująco, (rys.2):

1) Zawartość 12-bitowego licznika programu jest wysyłana do portu BUS i

młodszej połowy portu P2.

2) Sygnał ALE wskazuje ważność adresu, który jest zatrząskiwany opadającym zboczem ALE.

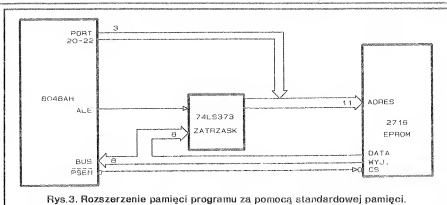
3) Sygnał PSEN wskazuje, że następuje pobranie instrukcji z pamięci zewnętrznej i służy do jej uaktywnie-

nia.

4) Port BUS powraca do trybu wejścia, a procesor przyjmuje jego 8-bitową zawartość jako słowo instrukcji.

Poprzez ustawienie wejścia EA w stan HI można wymusić pobieranie programu z pamięci zewnętrznej niezależnie od adresu. Ten rodzaj pracy stosuje się w przypadku mikrokomputera bez wewnętrznej pamięci programu. Adresowanie pamięci programu do 2k słów przebiega konwencjonalnie: licznik programu jest zwiększany o 1 od stanu 000H do 7FFH, a przepełnienie powoduje jego wyzerowanie. Adresy spoza 2047 mogą być osiągnięte przez wykonanie rozkazu przełączenia banku pamięci (SEL MBO, SEL MB1). Dokonuje się tego bezpośrednio ustawiając lub zerując najstarszy bit licznika programu. Bit ten (dwunasty) nie jest zmieniany przy normalnym inkrementowaniu, lecz jest ustawiany zgodnie z zawartością specjalnego przerzutnika każdorazowo przy wykonywaniu instrukcji IMP lub CALL. Rozkaz SEL MBO zeruje, a SEL MB1 - ustawia ten przerzutnik. Dlatego instrukcja SEL MB może być wykonana w dowolnej chwili przed rzeczywistym przełączeniem banku, które następuje przy napaści kolejnej instrukcji sterującej. Ponieważ wszystkie 12 bitów licznika programu jest magazynowanych na stosie podczas wykonania instrukcji CALL, użytkownik może przechodzić do podprogramów przez granicę 2k, a przy powrocie odpowiedni bank będzie włączony. Natomiast przerzutnik przełącznika banku nie jest zmieniany przy powrocie z podprogramu. W czasie programu obsługi przerwania najstarszy bit licznika programu jest utrzymywany w stanie LO. Dlatego program obsługi przerwania powinien znajdować się w zakresie pierwszych 2k słów pamięci programu. Również z tego powo-

du nie jest zalecane wykonanie instrukcji zmiany banku pamięci w obsługu programu obsługi przerwania, gdyż nie ustawi to bitu PC11, a tylko przerzutnik.

Odtwarzanie danych portów I/O.

Chociaż młodsza połowa portu P2 jest używana jako cztery bardziej znaczące bity adresu przy komunikacji z zewnętrzną pamięcią programu, to informacje I/O są ciągle obecne na wyjściach w czasie pewnej części każdego cyklu maszynowego. Dane I/O są obecne na młodszych 4 bitach portu P2 przy narastającym zboczach sygnału ALE i mogą być w tym czasie próbkowane i zapamiętane.

1.1. Przykład.

Rys.3 przedstawia system z pamięcią programu 3KB uzyskaną przy pomocy pamięci EPROM typu 2716. Używając układu 8035 otrzymamy system z pamięcią programu o pojemności 2KB, a stosując układ 8049 - 4KB.

Rys.4 pokazuje zastosowanie układu 8755/8355. Jest to 2KB pamięć EPROM/ROM z wewnętrznym zatraskiem adresu oraz z 16 liniami I/O adresowanymi jak dwa 8-bitowe porty, które są adresowane jak zewnętrzna pamięć RAM.

2. Powiększanie pamięci danych.

Przykład jest przedstawiony na rys.5. Układ 8155 zawiera wewnętrzny zatrask adresu, więc może być sprzę-

gany bezpośrednio z μ k 8048. Dostarcza 256 bajtów SRAM i ma 22 linie I/O oraz 14-bitowy timer. Adres i dane są przenoszone przez 8 linii portu BUS. Cykl zapisu i odczytu przebiega następująco (rys.6):

- 1) zawartość rejestru R0 lub R1 jest przenoszona do portu BUS
- 2) sygnał ALE wskazuje ważność adresu, a jego opadające zbocze powoduje zatrzaśnięcie adresu
- 3) RD lub WR wskazuje typ operacji, a opadające zbocze impulsu - ważność danych
- 4) transmisja danych przez port BUS

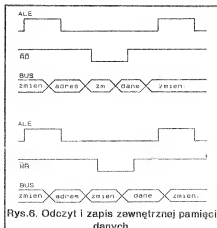
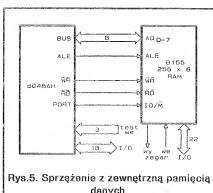
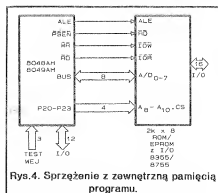
3. Ekspansja I/O.

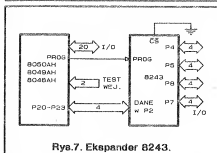
Są cztery sposoby ekspansji I/O:

- użycie specjalnego ekspansora 8243
- użycie standardowych układów I/O systemu MCS-80/85
- zastosowanie kombinacji układów 8155, 8355/8755
- zastosowanie standardowych układów TTL

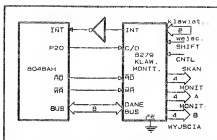
3.1. Ekspander 8243.

Dla małych systemów układ ten jest najbardziej efektywnym środkiem ekspansji. Wymaga tylko czterech linii portu (młodsza połowa portu P2) do komunikacji z układem 8048 (rys.7). μ S 8243 zawiera cztery 4-bitowe porty I/O adresowane jako #4-7. Na por-

Rys. 7. Ekspander 8243.

Rys. 9. Sposób przyłączenia układu 8279

W takich przypadkach mogą być wykonane następujące operacje:

- przesłanie akumulatora do portu
- przesłanie portu do akumulatora
- iloczyn logiczny portu i akumulatora
- suma logiczna portu i akumulatora

Przesłanie zawartości portu do akumulatora powoduje wyzerowanie jego czterech starszych bitów. Komunikacja między układem a procesorem jest taktowana impulsem PROG. Każda transmisja następuje w postaci dwóch półbitów: pierwszy zawiera kod instrukcji i adres, a drugi właściwe dane.

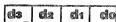
Półbit 1

Kod instrukcji i i

- 00 READ
- 01 WRITE
- 10 OR
- 11 AND

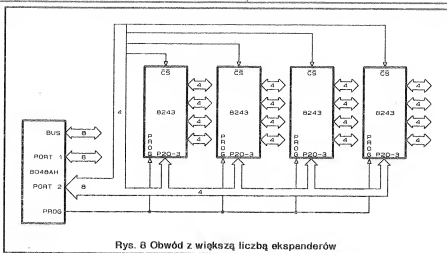
Półbit 2

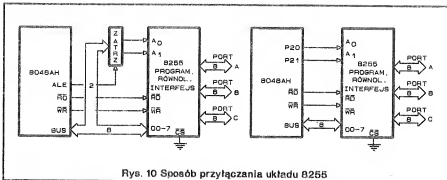
Adres portu A A

- 00 port #4
- 01 port #5
- 10 port #6
- 11 port #7

Przejście impulsu PROG ze stanu HI do LO oznacza obecność adresu na liniach portu, podczas gdy przejście odwrotne - obecność danych. Obwód z większą liczbą ekspanderów przedstawia rys.8.

Rys. 8. Obwód z większą liczbą ekspanderów

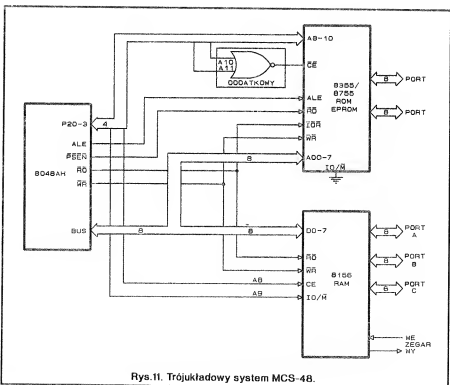
Rys. 10. Sposób przyłączenia układu 8255

3.2. Zastosowanie specjalizowanych peryferii standardu MCS-80/85.

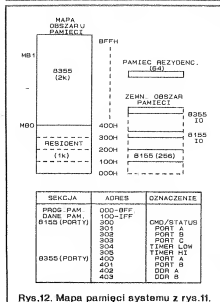
Układy tego rodzaju mogą być przyłączone do MCS-48 w sposób analogiczny do używanego w przypadku rozszerzania pamięci danych. Jako przykład przedstawione jest na rys.9 podłączenie układu 8279 oraz układu 8255 (rys.10). Układy te rezydują w

przestrzeni adresowej pamięci danych i są dostępne przy pomocy tych samych instrukcji przesłania MOVX. Podobnie można zastosować następujące układy:

- * 8214 - układ kontrolny przerwań politytowych
- * 8251 - układ transmisji szeregowej (USART)
- * 8255 - układ transmisji równoległej

Rys. 11. Trójkładowy system MCS-48.

położenia zerowego. Układ US3.1 przy zerowym potencjale na jednym z jego wejść powtarza logiczny stan drugiego wejścia. Jeżeli więc przy włączeniu zasilania wszystkie pozycje rejestru będą znajdować się w stanie zerowym, to US3.1 i US3.2 będą powtarzać poziom logiczny 1 powstałej na rezystorze R5. Wówczas w pierwsze bity rejestru będzie wpisana logiczna 1. Po naładowaniu kondensatora C5 na rezystorze R5 będzie logiczne 0 i US3.2 będzie powtarzał stan wyjścia rejestru i nie będzie wpływał na pracę układu formującego. Przy podaniu na jedno z wejść US3.1 logicznej 1 element ten stanie się inwerterem logicznego stanu drugiego wejścia.

Właściwość ta jest wykorzystywana dla zbudowania generatora taktującego na US3.3 i US3.4.

Filtr "białego" szumu wykonany jest na elementach R3, R4, C3, C4. Wyście "białego" szumu nie jest wyposażone w dodatkowy wzmacniacz gdyż sygnał ten był używany w opisywanym układzie tylko do kontroli generatora.

Filtr "różowego" szumu posiada cztery aproksymujące obwody: R8, R9, C6, C7; R10, R11, C8; R12, R13, C9, C10 i C11, C12, które wraz z rezystorami R6, R7 tworzą filtr niskiej częstotliwości z charakterystyką opadającą 3dB na oktawę, co prowadzi do odzwierciedlenia (prawdziwej) rzeczywistej charakterystyki amplitudowo-częs-

totliwosciowej badanego urzadzenia. Rownolegle polaczenie niaktorych elementow pozwala zapewnic dokladne dostrojenie charakterystyki filtra. Wzmacniacz operacyjny US4 na wyjsciu filtra zmniejsza rezystancja wyjscia generatora i kompensuje zmniejszenie mocy szumu w pasywnym filtrze. Przy podanych na schemacie wartosciach elementow, uchyb aproksymacji charakterystyki nie jest wiekszy niz 0,5dB wzgledem krzywej 3dB na oktawe. Moc "bialego" szumu wynosi 970mW, a "rozowego" 900mW (przy $U_{zas} = \pm 6V$). Generator pobiera prad okolo 5mA. Generator zachowuje swoje charakterystyki przy zmianach napiecia zasilajacego od $\pm 5V$ do $\pm 15V$.

Po zmontowaniu generatora na plycie drukowanej generator zaczyna pracowac bez specjalnego strojenia jezeli nie bylo bladow na plycie. Konieczna jest tylko sprawdzenie czestotliwosci generatora taktujacego. Mozna ja regulowac przy pomocy rezystorow R1, R2 lub kondensatorow C1, C2. Nastepnie przy pomocy rezystora R14 ustawic sygnal na wyjsciu wzmacniacza operacyjnego (wyprowadzenie 6) tak, aby byl on symetryczny wzgledem zera, co mozna obserwowac przy pomocy oscyloskopu lub woltomierza. Do sprawdzenia charakterystyki filtra "rozowego" szumu nalezy odlaczyc rezystory R6, R7 od punktu wspolnego z R3, wejscia z US3.2 i do lch wolnych koncow podlaczyc generator sinusoidalnego m.cz.

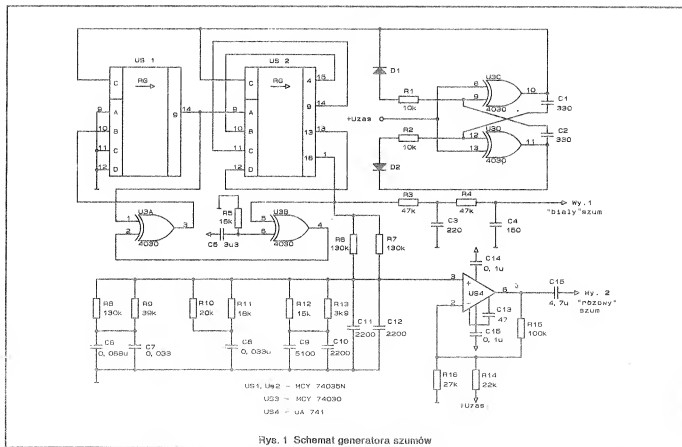
napiecia i zdjac charakterystyce mierzac napiecie na wyjsciu wzmacniacza operacyjnego US4.

mgr inż. Zbigniew Pędzik

Opracowano na podstawie:

Radio 8/90

Borczyński, Dumin, Mliczewski - "Podzespoły elektroniczne - półprzewodniki". WKŁ W-wa 1990

Stoper elektroniczny na Z80

Na rys.1 przedstawiono układ stopera elektronicznego. Zbudowany jest on w oparciu o system mikroprocesorowy, w skład którego wchodzi:

- jednostka centralna CPU-Z80
- pamięć stała EPROM 2716
- statyczna pamięć RAM 6116
- dekodery adresów 74LS42
- interfejs równoległy 8255
- układ pięciu dekodów kodu BCD na kod wyświetlacza siedmiosegmentowego 7447 wraz z 5 wyświetlaczami, wspólna anoda
- układ czasowy (generator kwarcowy, 2 liczniki 7490)
- układ zerujący 74121
- 3 przełączniki monostabilne SW2, SW3, SW5 oraz przełącznik typu SW DIP-3

Układ stopera elektronicznego pozwala na pomiar czasu z dokładnością do setnych części sekundy 8 startujących w zawodach zawodników. Czas biegu wyświetlany jest na 5 wyświetlaczach 7-segmentowych.

Stoper umożliwia pomiar czasu do 10 min., po czym zaczyna pomiar od zera. W przypadku pomiaru czasu powyżej 10 min. należy do aktualnego wyświetlanego czasu dodać tyle razy po 10 min., ile razy wyświetlacz osiągnął stan 0:00:00 s.

Obsługa stopera polega na wciśnięciu przełącznika SW3 START w momencie rozpoczęcia zawodów (można sprząć go z pistoletem startera), a w momencie osiągnięcia mety przez poszczególnych zawodników, wciśnięciu przełącznika SW2 STOP (można sprząć go z fotokomórką). W momencie przyciśnięcia przełącznika SW2 STOP, układ wpisuje do pamięci RAM 6116 aktualny czas osiągnięty przez zawodnika, po czym dalej odmierza czas dla następnego zawodnika.

Z chwilą ukończenia biegu przez 8 zawodnika układ przechodzi do stanu odczytu osiągniętych wyników. Należy wówczas ustalić nr zawodnika na przełączniku SW DIP-3 w kolejności zajętych miejsc, i tak:

	3	2	1
- dla pierwszego miejsca	0	0	0
- dla drugiego miejsca	0	0	1
- dla trzeciego miejsca	0	1	0
- dla czwartego miejsca	0	1	1
- dla piątego miejsca	1	0	0
- dla szóstego miejsca	1	0	1
- dla siódmego miejsca	1	1	0
- dla ósmego miejsca	1	1	1

i wcisnąć przełącznik SW5. Na wyświetlaczu pojawi się uzyskany czas w postaci np. 2:32:42 s.

Aby dokonać pomiaru następnego biegu, należy cały system wyzerować, wciskając przełącznik SW1 RESET.

Zasada działania układu oparta jest na wykorzystaniu dwóch rodzajów przerwań mikroprocesora Z80:

1/ przerwanie maskowalne INT, które inicjuje start

2/ przerwanie niemaskowalne NMI, które kończy odmierzenie czasu.

Procesor zaprogramowany jest na przyjęcie przerwań INT w trybie 1 (rozkaz IM1). Oznacza to, że po przyjęciu przez mikroprocesor przerwania INT realizuje on program obsługi od adresu 0038 H. Pod tym adresem znajduje się rozkaz Jp START (patrz program), więc procesor przechodzi do programu o etykiecie START. Tu następuje zliczenie i wyświetlanie upływającego czasu w petli po 10 ms. Petlę 10 ms uzyskano wykorzystując grupę rozkazów, których łączna ilość taktów równa jest 400. Przy zegarze mikroprocesora 2MHz/50 = 40 kHz czas petli wynosi (1/40kHz) x 400 = 10 ms. Dziesiątki milisekund zapisane są w rejestrze C, setki milisekund w rejestrze B, sekundy w rejestrze E, dziesiątki sekund w rejestrze D, minuty w rejestrze L. W petli 10 ms sprawdzany jest stan rejestru H będącego licznikiem zawodników kończących bieg. W momencie, gdy licznik ten osiągnie wartość 08 H, następuje zakończenie zliczenia i przerwanie do programu o etykiecie SKONCZ.

Po przyjęciu przez procesor przerwania NMI (przerwanie to ma wyższy priorytet niż INT) na skutek wciśnięcia przełącznika SW2 realizowany jest program obsługi od adresu 0066 H. Tu następuje zapis do odpowiednich komórek pamięci aktualnego osiągniętego czasu. Do komórek pamięci zapisywane są stany rejestrów C,B,E,D,L. Zwiększony jest o jeden stan rejestru H. Na początku programu obsługi przerwania NMI sprawdzany jest stan rejestru H. Z chwilą osiągnięcia stanu 08 następuje powrót z programu obsługi przerwania.

Po osiągnięciu stanu 08 rejestru H procesor przechodzi do realizacji programu o etykiecie SKONCZ. Tu następuje odczytanie nr zawodnika (przełącznik SW DIP-3 i SW5) i wyświetlenie uzyskanego czasu odczytanego z pamięci RAM.

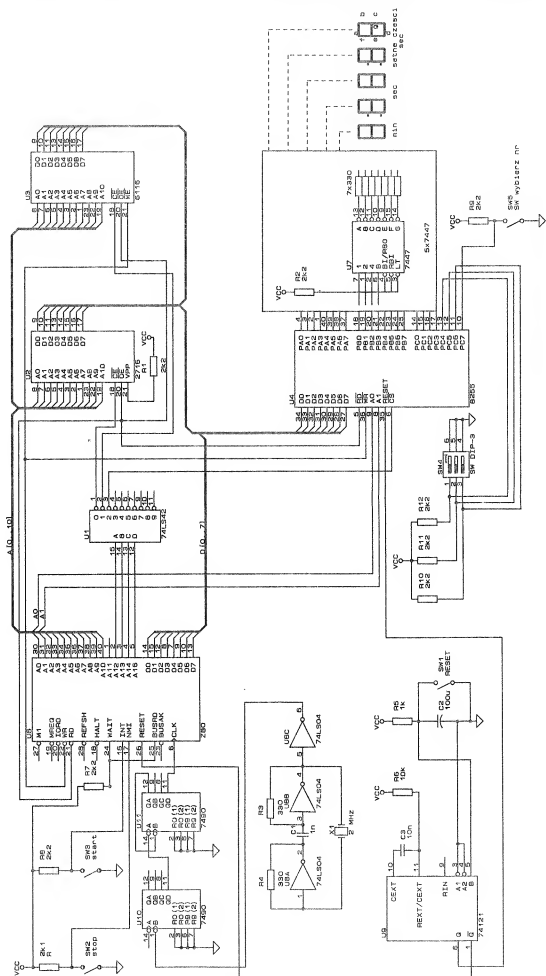
Rozbudowa systemu mikroprocesorowego o dalsze elementy spowoduje większe możliwości stopera co do liczby zawodników, jak również do pomia-

ru czasu rzędu dziesiątków godzin.

Programowana realizacja stopera elektronicznego

ADRES (HEX)		
0000	DI	-zablokowanie przerwań INT
	LD A,00	-inicjalizacja 8255 (PA,PB,dolina cz.PC-wyście górną cz.PC-wyście)
	LD A,88 H	
	LD(2003),A	
	LD(2000),A	
	LD(2001),A	
	LD(2002),A	
	LD SP,OFFF	-ustawienie wskaźnika stosu
	LD IY,1000	
	LD BC,0000	-zerowanie rejestrów B,C
	LD DE,0000	-D,E
	LD HL,0000	-H,L
	IM 1	
	EI	-odblokowanie przerwań INT
CZĘKAJ NA START:	NOP	
	JP CZĘKAJ NA START	
0038	JP START	-Obsługa przerwania INT lekko do etykiety START
0056	PUSH AF	-obsługa przerwania NMI
	LD A,M	
	CP 08	-porównanie czy przerw.NMI
	JP NZ OAL	-jeżeli nie to przejdź do OAL
	POP AF	-jeżeli tak do wrót z obsługi przerwania NMI
OAL:	RETN	
	CP 00	-pierwszy zawodnik skończył bieg
	JP NZ OAL 1	
	LD(IY+OAL,C)	-zapis do pamięci czasu biegu zawodnika nr 1
	LD(IY+1),B	
	LD(IY+2),E	
	LD(IY+3),D	
	LD(IY+4),L	
	INC H	-zwiększ licznik H o jeden
	POP AF	
	RETN	-wrót z obsł. przerw. NMI
DAL 1	CP 01	-drugi zawodnik skończył bieg
	JP NZ DAL 2	
	LD(IY+OAL,C)	-zapis do pamięci czasu biegu zawodnika nr 2
	LD(IY+OAL),B	
	LD(IY+OAL),E	
	LD(IY+OAL),D	
	LD(IY+OAL),L	
	INC H	
	POP AF	
	RETN	-wrót z obsł. przerw. NMI
DAL 2:	CP 02	-trzeci zawodnik skończył bieg
	JP NZ DAL 3	
	LD(IY+OAL,C)	-zapis do pamięci czasu biegu zawodnika nr 3
	LD(IY+OAL),B	
	LD(IY+OAL),E	

	LD(IY+0D),D LD(IY+0E),L INC H POP AF RETN	-powrót z przerwania NMI	TAM 3:	LD A,00 LD A,A CP 00 JP TAM 3 INR A LD A,00 LD A,A CP 00 JP TAM 4		LD C,(IY+00)	-przejdź z pamięci do rejestrów L, D, E, B, C czas uzyskany przez 1 zawodnika
DAL 3:	CP 03 JP NZ DAL 4 LD(IY+0F),C	-czwarty zawodnik skończył bieg		TAM 4: JP TAM 6 TAM 5: JP TAM 6 TAM 8: JP TAM 7 TAM 7: JP TAM 8 TAM 8: JP TAM 9 TAM 9: JP TAM 10 TAM 10: JP TAM 11 TAM 11: NOP NOP NOP LD A,H CP 08		LD B,(IY+01) LD E,(IY+02) LD D,(IY+03) LD L,(IY+04) LD A,B RLCA RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A	
	LD(IY+10),B LD(IY+11),E LD(IY+12),D LD(IY+13),L INC H POP AF RETN	-powrót z przerwania NMI		JP Z SKOŃCZ		LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A	-wyšlił do PA setną część sekundy
DAL 4:	CP 04 JP NZ DAL 5 LD(IY+14),C	-piąty zawodnik skończył bieg		LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2001),A	-czy ósmy zawodnik skończył bieg? -jeżeli tak to skok do etykiety SKOŃCZ	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ CP 01	-do PB ilość sekund -do PC ilość minut -czy wybrano zawod. nr 2
	LD(IY+15),B LD(IY+16),E LD(IY+17),D LD(IY+18),L INC H POP AF RETN	-powrót z przerwania NMI		LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A		LD C,(IY+05)	-do rejestrów C, B, E, D, L przešlił czas uzyskany przez za- wodnika nr 2
DAL 5:	CP 05 JP NZ DAL 6 LD(IY+19),C	-szósty zawodnik skończył bieg		LD A,L LD(2002),A INC C		LD B,(IY+06) LD E,(IY+07) LD D,(IY+08) LD L,(IY+09) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2001),A	-do PB ilość sekund -do PC ilość minut -czy wybrano zawod. nr 2
	LD(IY+1A),B LD(IY+1B),E LD(IY+1C),D LD(IY+1D),L INC H POP AF RETN	-powrót z przerwania NMI		LD A,00 LD A,C CP 0A JP NZ POCZ INC B		LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A	-do PA po setną część sek.
DAL 6:	CP 06 JP NZ DAL 7 LD(IY+1E),C	-siódmy zawodnik skończył bieg		LD C,00 LD A,B CP 0A JP NZ TAM INR E	-zwiększ o jeden licznik s.	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ	
	LD(IY+1F),B LD(IY+20),E LD(IY+21),D LD(IY+22),L INC H POP AF RETN	-powrót z przerwania NMI		LD B,00 LD A,E CP 0A JP NZ TAM 1 INR D	-koniec petli 10 ms -zwiększ o jeden ilość setnych części sekundy	LD B,(IY+0B) LD E,(IY+07) LD D,(IY+08) LD L,(IY+09) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ	-do PB sekundy -do PC minuty -wróć do wyboru za- wodnika -czy wybrano zawod. nr 3
DAL 7:	LD(IY+23),C	-ósmi zawodnik skończył bieg; wynik zapisujemy do pamięci		LD D,00 minut LD A,L CP 0A JP NZ TAM 3 INC A LD L,00 LD A,A CP 00 JP POCZ SKOŃCZ: LD A,(2002)	-zwiększ o jeden licznik	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ	
POCZ:	JP START	-powrót z przerwania NMI		LD D,00 minut LD A,L CP 0A JP NZ TAM 3 INC A LD L,00 LD A,A CP 00 JP POCZ SKOŃCZ: LD A,(2002)	-zwiększ o jeden licznik	LD B,(IY+0B) LD E,(IY+0C) LD D,(IY+0D) LD L,(IY+0E) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ	-do PB sekund -do PC minut -wróć do wyboru za- wodnika -czy wybrano zawod. nr 3
START:	INR A -grupa rozkazów umożliwiająca LD A,00 realizowanie stałej petli LD A,A czasowej 10 ms CP 00	-obsługa przerwania INT		AND 80 JP NZ CZYTAJ NR ZAWODNIKA JP SKOŃCZ	-odczytaj stan przeł. SW5	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ	
TAM:	INR A LD A,00 LD A,A CP 00 JP TAM 1			CZYTAJ NR ZAWODN.		LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKOŃCZ	-do PA setną część sekundy
TAM 1:	INR A LD A,00 LD A,A CP 00 JP TAM 2			AND 70 CP 00 JP NZ WYB 2	-czy wybrano nr 1		
TAM 2:	INR A						

Rys. 1. Schemat ideowy elektronicznego stopera

WYB 4:	CP 03	wodnika czy wybrano zawod. nr 4	RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E		RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A	
	JP NZ WYB 5 LD C,(Y-OF)	-do rejestrów C, B, E, D, L przešli z pamięci czas uzyskany przez zawod nr 4	LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKONCZ CP 05	-do PB sekundy -do PC minuty	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKONCZ LD C,(Y-23)	-do PA setno części sek.
WYB 5:	LD B,(Y-10) LD E,(Y-11) LD D,(Y-12) LD L,(Y-13) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A		LD B,(Y-1A) LD C,(Y-1B) LD D,(Y-1C) LD L,(Y-1D) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A		LD B,(Y-24) LD E,(Y-25) LD D,(Y-26) LD L,(Y-27) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A	
	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2000),A JP SKONCZ CP 04	-do PA setno części sek.	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKONCZ CP 06	-do PB sekundy -do PC minuty -czy wybrano zawod. nika nr 5	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A	-do PB sekundy
WYB 6:	JP NZ WYB 6 LD C,(Y-14)	-do rej. C, B, E, D, L przešli z pamięci czas uzyskany przez zawod nr 5	LD A,D RLCA RLCA AND FO ADD E LD(2001),A LD A,L LD(2002),A JP SKONCZ CP 06	-do PB sekundy -do PC minuty	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A	-do PA setno części sek.
	LD B,(Y-15) LD E,(Y-16) LD D,(Y-17) LD L,(Y-18) LD A,B RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A		LD B,(Y-1F) LD E,(Y-20) LD D,(Y-21) LD L,(Y-22) LD A,B RLCA RLCA	-do rej. C, B, E, D, L przešli z pamięci czas uzyskany przez zawodnika nr 7	LD A,D RLCA RLCA RLCA AND FO ADD C LD(2000),A LD A,L LD(2002),A JP SKONCZ	-do PB sekundy -do PC minuty
WYB 7:	LD A,D RLCA	-do PA setno części sek.				

mgr inż. Dariusz Bieńkowski

Lampka nocna z automatycznym wyłącznikiem

Ta miniaturowa lampka nocna może być wielce pomocna gdy w ciemności zechcemy np. upewnić się, która jest godzina lub odnaleźć drogę do drzwi.

Podstawowym jej elementem jest dobrze znany układ czasowy CMOS typu 7555. Funkcjonuje on jako układ monostabilny. Stałą czasową T można wyznaczyć z poniższej zależności: $T = 0.69 \cdot R1 \cdot C1$ gdzie: R1(Ω), C1(F).

Rezystory R2 i R3 są elementami podciągającymi dla wejść: wyzwalającego i zerującego.

Do uruchamiania układu i wyłączania go przed upływem czasu T służą elektrody dotykowe.

Wyjście timera steruje tranzystorem T1 przez rezystor R4. Tranzystor może przełączać prądy o wartości do 250(mA) bez konieczności stosowania

radiatora.

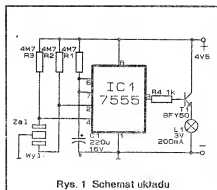
W zależności od potrzeb można stosować żarówki o różnych mocach, ale trzeba mieć na uwadze również ... cenę baterii.

Przy zastosowaniu elementów o wartościach identycznych z podanymi na schemacie przy napięciu zasilania 4.5(V) prąd spoczynkowy wynosi 35(mA).

mgr inż. Witold Wrotek

Opracowano na podstawie:

Elektor Electronics, July/August 1990

Rys. 1 Schemat układu

NOWY!!!

ELEKTRONIK HOBBY

już
do kupienia
w kioskach całego kraju

15-go lipca 1992 roku

DROGI CZYTELNIKU!

Jeżeli Testeś czasami znudzony tematyką elektroniczną lub Masz ochotę na chwilę relaksu, sięgnij do naszego, nowego czasopisma, jakim jest miesięcznik:

ŻYCIE BEZ TAJEMNIC

*w którym znajdziesz zapewne coś interesującego
dla Siebie lub Twoich bliskich, z zakresu tematyki takiej, jak:*

* niekonwencjonalne metody leczenia,	* psychotronika,
* makrobiotyka - zdrowa żywność,	* zjawiska paranormalne,
* religie i ich wyznawcy,	* wizjonerzy i ich wizje.
* ochrona i kształtowanie środowiska - ekologia,	* radiestezja,

ŻYCZYMY PRZYJEMNEJ LEKTURY!

„Życie Bez Tajemnic„
w sprzedaży już 1-go września b.r.